

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadónálban átvéve:

Egész évre... 16 kor.
Negyedévre... 4 "

Helyben hához hozva:

Egész évre... 20 kor.
Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:

Egész évre... 24 kor.
Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a határ és
ünnepek utáni napok kivételével.Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.A szerkesztőség hírlapokat visszafizetés
vagy megőrzésére nem vállalkozik.Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Pár szó a Bihoreánáról.

Nagyhatalmu pénzügyi igazgató, felügyelő és vezérigazgató urak, olvasták-e a Bihoreana pénzügyi legutolsó évi jelentését?

Szerény ez a jelentés. Nem kiabál a pazar (és drága) kiállításával. Meghuzódik a nagy pénzügyi velinpapírra nyomott jelentései közt, a mint maga a Bihoreana a város vége felé, ócska házban vett szállást. De van ebben a szerény köntösben megjelent beszámolóban egy adat, amely magasan kiemel a Bihoreana jelentésének szerény lapjait a velin papíru füzetek közül s amit ajánlok önöknek, hatalmas magyar pénzügyi vezérferfiaknak elolvasásra.

Százhuszezer korona az idei tiszta nyeresége a Bihoreánának; vagy írjuk ki pontosan: 123,075 korona. Hogy ezt a nyereséget miként osztották fel részletesen, az itt mellékes. Három tételre kívánom felhívni a figyelmet. A Bihoreana a nyereségből ad az idén:

a nagyvárad szegénysorsu oláh joghallgatók segélyezésére 1200 koronát,

a kolozsvári gör. kath. oláh templom építési költségeire 500 koronát,

a Budapesten építendő gör. kel. oláh templom alapjára 500 koronát.

Tudják-e, mit jelentenek ezek a számok?

Azt, hogy annak a Szent László-tér végén meghuzódó szerény nemzetiségi banknak van érzéke a nagytőke nagy kötelességei és — a jövő iránt. Az az 1200 korona, amit oláh jogászok segélyezésére szántak, bőséges kamatokat fog hozni — az oláh nemzetiségnek. Erősíti azt a mesterségesen fölnevelődő, de egyre erősebben nevelődő nemzetiségi értelmiséget, melynek feladata lesz egykor itt, ezen a magyar földön vitássá tenni a magyarság erejét. Az a templomépítésre szánt 1000 korona a magyarság kéterős városa kellő közepén épít nemzetiségi bástyát s a templom erejével a nemzetiségi céloknak toboroz nemzetiségi katonákat az 1200 koronás akadémiai segélyekkel fölnevelt vezérek számára. Egész tábor nevelődik itt a nemzetiségi célok szolgálatára egyetlen egyszerű pénzügyi erejéből — s a magyar pénzügyi vezetőknél nincs erre válaszuk?

A nagyvárad magyar pénzügyi tiszta nyeresége az elmúlt évről 2.541,366 korona. Harmadfél millió! Óriási összeg a Bihoreana százhuszezer koronája mellett. De hogy eltörpül ez a nagy summa, mikor a magyarság erősítéséről van szó! Melyik nagy intézet áldozott annyit magyar templomra, magyar ifjak nevelésére,

mint a Bihoreana az oláhokéra? Aldoztak-e a magyar intézetek együttvéve annyit, mint ez az egy kis oláh bank? Ha ugyanebben az irányban számolunk, 25,000 koronát kellett volna adniok magyar diákok, 20,000 koronát magyar templomok számára. Adtak-e csak annyit, mint a Bihoreana?

Pirulok és nem folytatom a kérdéseket. Pirulok, mert látom, hogy kis erővel is lehet nagy dolgot cselekedni, csak lélek kell hozzá. S a lelket, a magyar lelket hiába keresem a mi magyar pénzügyeink büszke milliói közt.

Uraim, magyar pénzügyi nagyhatalmu uraim, ne dobják félre a Bihoreana beszámolóját. Olvassák el, gondolkozzanak rajta és — kövessék a példát.

*

Lukács függetlenségi akart lenni.

Szentiványi Árpád felszólalása nagy izgalmat keltett a Házban. A folyosón nagy csoport vette körül Szentiványi Árpádot, amikor Jusch Gyula odalépett és ezeket mondta:

— Szórol-szóra úgy van, amint mondtad! Lukács helyesebben tenné, ha folyton nem szólná el magát. Akinek vaj van a fején, ne menjen a napra! Különbözik Lukács úgy belejött a hadakozásba és annyira össze-vissza sérteget, hogy végül is magamagát vágja meg. Az is igaz, hogy Lukács be-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tibbs ur csodálatos kalandja.

— J. Sackville Martin. —

A Citybe menet találkoztam vele egy omnibuszon. Kis ember volt, vizenyős kék szemekkel, szürkébe vegyülő pofaszakállal, lelógó ajkakkal s gyenge átal. Kabátja már kopottasnak látszott, de nagyon tisztán keféltnek. Valami furcsa bizonytalanság, csaknem rémület látszott a viselkedéséből s ez magára vonta figyelmemet.

Csak ketten ültek az omnibuszban s habár az út hosszú volt és unalmas, mégis megtartottuk az angolok szokásos elszigetelő modorát s nem szóltunk egymáshoz. De egyszerre az omnibusznak egy kereke egy kőre akadt s az egész alkotmány egy nagyot rázkódott s a kis ember a karjaim közé repült.

— Oh, bocsánat, uram, — kezdte alázatosan, a mint magához tért — igazán bocsánatot kérek.

Biztosítottam róla, hogy nem haragszom. De a kis ember, ha egyszer már belekezdett,

egészen belém akarta vetni bizalmát. Idegesen hajolt felém.

— Ön nem ismer ugy-e engemet? Sir, — kérdezte. — A nevem Tibbs. Tibbs John. Bloomsbury-részben lakom.

— Nem hiszem, hogy már lett volna szerencsém — mormogtam.

— Nem, válaszol ő — nem hiszem, hogy lett volna. Nem ismer engemet! Kár. Mert ha ismerne, megmondhatta volna nekem, hogy...

— Hogy! — szoltam közbe, mikor elhallgatott.

— Megmondhatta volna nekem, hogy... hogy vajjon én, én magam vagyok-e?

— Hogy ön, ön maga-e? — ismételt elbámulva.

— Igen, Uram. Hogy én magam vagyok-e, vagy más valaki más. Ez az, a mi zavarba hoz.

— Ah, ön engemet bolondnak tart! — mondta azonban a kis ember titeltlenül. — De várjon! Elmondom önnek kalandomat, azaz inkább: tapasztalataimat. Elmondom önnek, mi történt velem a múlt este. Aztán ítélhet ön-maga.

Múlt este tíz óra tájban, t. i. mint rendszeren ágyba küldtem a lányokat, bezártam a ka-

put s feleségemmel együtt aludni mentünk. Fél óra alatt már az álom kerülgette a szememet, mikor egyszerre valami gyanus zajt halottam az udvar felől. A zaj olyan volt, mintha valaki papucsban menne végig az udvaron. Ebben nem volt semmi különös még eddig s már vagy kétszer-háromszor halottam ehhez hasonlót máskor is, hiszen már kétszer rajta kaptam a tolvajokat a szénlopáson. Most is tisztában voltam vele, hogy ilyesvalakivel van dolgom s mivel nincs szeles pincénk és a szén az udvaron tartjuk egy fedett csűrben, meg voltam győződve látogatóm céljáról.

Kiléptem hát az ágyból s hirtelen felhuzva papucsaimat az ablakhoz léptem s kinéztem rajta. A hold nem világított s az éj setét volt. Sőt egy kis köd is volt. Mégis láthatam, hogy valaki tényleg ott van a zárt udvarban, habár az alakja elmosódott is előttem.

— Takarodjék! — kiáltottam reá. — Vagy pedig feljelentem önt! Tudom mit keres itt!

Nem válaszolt. De nem is vártam, hogy távozni fog. E helyett ismét hallottam papucsai neszt, a mint a szén fölé hajolva, ide-oda tipteggett s ez méltatlankodással töltött el. Van-nak percek az életemben, mikor nagyon gyors-

Estélyi- utcai és vadászcipő-különlegességek

egyedül

„KOBRAK“-nál

Helybeli és vidéki telefon: 847.

Rákóczi-ut 3.

akart lépni a függetlenségi pártba. Szó volt arról, hogy Lukács belép a függetlenségi pártba...

Lukács csak később, Hieronymi beszéde alatt jött be a Házba. A kormánypárton Szentiványi támadása és Justh nyilatkozata miatt oly nagy volt a lehangoltság, hogy elhatározták, hogy Lukács Déry Zoltán interpellációjára a holnapi ülésen felelni fog. Déry interpellációjában kéri fogja Lukácsot, hogy tegye le az aktákat a Ház asztalára, hadd lássa aztán a Ház az egész bomba-ügyet.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 10.

Návai Lajos alelnök negyed 11 óra után az ülést megnyitja. A múlt ülés jegyzőkönyvét észrevétel nélkül hitelesítik.

Elnök indítványozza, hogy a Ház Mayländer Mihály halála alkalmából mély fájdalomnak és részvétének jegyzőkönyvében adjon kifejezést és engedje meg a Ház, hogy ravatalára koszorút helyezzen.

Hol vannak a bombák?

Napirend előtt

Szentiványi Árpád szólalt fel: Tegnap a pénzügyminiszter az ellenzékét lekicsinyelte és rágalmazta. (Nagy zaj. Nem igaz! Rendre!)

Elnök a szónokot rendreutasítja.

Szentiványi Árpád: Amennyiben nem volt szándéka ezt tenni, úgy hajlandó a Ház színe előtt bocsánatot kérni. Adja ki a pénzügyminiszter azokat a bombákat, had lássuk, hol vannak és ha ezt nem tudja megtenni, akkor kénytelen rágalomnak nevezni a pénzügyminiszter állításait, (Ugy van!) amely hasonlít a vénasszony fecsegéséhez. (Ugy van! Taps a baloldalon.)

Következett a

Bankjavaslat

általános tárgyalása.

san határozok. A konyhába mentem s a piszkavasat a kezembe véve kiléptem az udvarra, mert nem engedhettem meg, hogy szemem előtt elhordják a szememet.

Az ember még mindig a szénrakás fölött állott. Eppen egy diótormája széndarabot vett fel a földről, mikor odaértem. Kissé tévováztam, mert nem voltam vele tisztában, udvariassan szólítsam-e fel a távozásra, vagy fejbe üssem a piszkavassal, melyet fegyverül hoztam ki magamnak. De e pillanatban ő is felemelkedett, uram, hozzám fordult és...

A kis ember hirtelen elhallgatott, kapkodva felsóhajtott s arca eltorzult. Én, ott az omnikuszban, csodálkozva néztem rá. De miután megtörölte gyöngyöző homlokát egy vörös selem zsebkendővel, folytatta elbeszélését:

— És... uram... ekkor láttam, hogy az az ember ott a szénrakás mellett... én magam vagyok! Arcra, alakra, minden mozdulatra, még öltözetre is én magam! Mintha egy nagy tükörbe néztem volna magamat. Uram, nem fogja ön soha megérteni azt a rettenetes zavarodottságot, ami ekkor elfogott engemet. A fejem

Novák János: Védi a koalíciós kormányt és erősen támadja Lukács László pénzügyminiszter politikáját, a melyet károsnak tart az országra nézve. Hantos Elemér lehet jó bankigazgató, de hogy mint jövőendőmondó beválna, lehetetlennek tartja. Hantos az ország gazdasági állapotát már előre kimutatta, de jóslatának bekövetkezését a közös jegybank fennállásától teszi függővé. A javaslatot az országra nézve károsnak tartja és ezért nem fogadja el.

Hieronymi is nyilatkozik.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter: Felszólalásának oka az, hogy tegnap Andrassy Gyula gróf felolvasta egyik nyilatkozatát, melyet a választások alkalmából tett. A valutarendezésnek és a bankjavaslatnak az a célja, hogy a papirpénz és az ércpénz egymást kiegyenlítse. Nekünk azért van szükségünk a készfizetésre, hogy a nemzetközi piacon a papíros pénzzel teljesített fizetéseknek meglegyen az arany értéke. Hosszasan fejtegette az aranyérték és a készfizetések jelenlegi állapotát és azt mondja, hogy ezért tette a választások előtt azt a nyilatkozatot, a melyet Andrassy Gyula gróf felolvasott, mert meg volt győződve, hogy csakis ezen az alapon lehet gazdasági előrehaladottságunkat biztosítani. Igaz, hogy nem kapjuk a készfizetést, de a cél teljesen elég. A javaslatot elfogadja.

Zlinszky István: Azt mondja, hogy a koalícióban részt vett 67 esek voltak az elsők, akik Tisza István gróftól először otthagyták. Ezek voltak azután az elsők, akik a koalíció bukása után a munkapártba léptek be. Amikor a válság alatt úgy fordult a kocka, hogy valószínűleg Kossuth Ferenc kezébe kerül a hatalom, akkor Kossuth Ferenc szobájában naponként 400—500 ember tolongott. Birálja ezután a javaslatot elvi szempontból és szemére veti a kormánynak, hogy még egy ilyen csekély kérdést, mint a készfizetések felvétele sem tudott megvalósítani. Csodálkozik azon, hogy Hieronymi ellenzi a készfizetések felvételét, de nálunk már bevett szokás az osztrák akaratnak hódolni. Kéri Justh Gyulát nyilatkozzék részletesen a Lukács féle tárgyalásokról. A javaslatot nem fogadja el.

Szünet után.

Lukács függetlenségi akart lenni.

Simrecsányi György a pénzügyminiszter nyilatkozata azt sejteti, hogy ő a memorandummal semmi közösséget se vállalt. Ennek bizonyítását is kéri.

Lukács László: Nem akar ugratásoknak felülni. A Justh-féle memorandum a Justhék állásfoglalását tartalmazta. További nyilatkozatokra nem vállalkozik.

Justh Gyula: Csodálkozik rajta, hogy a pénzügyminiszter emlékező tehetsége cserben hagyta. Ő kétszer tárgyalta Lukácssal és pedig 1909. nyarán és őszén. A gazdasági önállóság kérdésében ugyanaz volt felfogása mint most. A tárgyalások folyamán Lukács azt mondta, hogy látja miután az ország többsége az önálló bankot kívánja, ő szintén kívánja ezt. Erre én azt feleltem, hogy lépjen be akkor a függetlenségi pártba, erre Lukács azt felelte, hogy úgy is az lesz a vége. Később Lukács azt mondta, hogy a király őt akarja pénzügyminiszternek, amikor a közös bank mellett foglalt állást és akkor én kijelentettem, hogy akkor tovább nem tárgyalok.

Lukács László: Magán beszélgetések reprodukálására nem fogok vállalkozni. Ezután a Ház a beterjesztett 27 javaslat kinyomtatását határozta.

Az ülés 2 órakor véget ért.

Legelegánsabb
estélyi czipők
és urak részére
báli divatezkek
legkedvezőbben

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

zugott. Szédültem. És az udvar, meg a körültekvő házak, mind, mind táncot jártak körülöttem.

Nem tudom, meddig tartott ez az állapot, de mikor kissé magamhoz tértem, egyedül voltam. A kis ember eltűnt. Ott álltam a szénrakás mellett, egyedül! Csodálkozva néztem körül. Nem hittem a saját érzéseimnek. És ekkor, uram, higgye el, vagy ne higgye, de úgy volt, ekkor a hálószobám ablakából hirtelen kihajolt valaki és az az izé, ember vagy szellem, vagy hogy is nevezzem, kidugta a fejét rajta, azt a fejet, mely az én vonásaimat viseli, s rámkialtott:

— Takarodjék! Vagy pedig feljelentem önt! Tudom mit keres itt!

Szóval a saját szavaimat. Oh a szemtelen! Engem akart feladni, amért a saját szemem fölött vizsgálatot tartok! Méltatlankodva közeledtem az ablak felé.

— Hogy meri... hogy meri? — dadogtam — hogy mer behatolni más házába?

Felém fordult s ismét láthattam — nem a hasonlatosságot, mert ez több volt annál —

hanem azt hogy az az ember én vagyok. Ez a csapás rettenetes volt. Mielőtt magamhoz tértem volna, ismét egyedül voltam. És a mi még különösebb volt, már az ablakból köyökölttem ki, mint előbb s lestem valakit aki a szénrakás fölött áll. Az a... a... izé, valószínűleg jól megpakolta ezalatt a zsákját a lopott szénből.

A feleségem hangja tértett egészen magamhoz a meglepetésből.

— John! — mondta. — Mit csinál sz az ablakban?

— Mária! — feleltem. — Láttad azt az embert ebben a szobában?

A feleségem, uram, méha nagyon indulatos. Be kell vallanom, hogy most sem válaszolt barátságosan.

— Micsoda számárságot beszélsz megint! — kérdezte. — Itt nincsen semmiféle ember, hacsak magadat nem nevezed embernek, — tette hozzá gunyosan.

Ez még jobban elkésértett. Ha már csakugyan oly nagy a hasonlatosság kettőnk között,

MEGNYILT!
Az új Rosenzweig-féle mellfüzőgyár
Szalárdi-utca 9. szám, saját ház.

Elegáns fogadó teremmel, fényes próba szalonnal. Modern gépekkel felszerelt műteremmel. Hol a nagyrabecsült vevő közönség a következő előnyökben részesül: Olcsóbb árak, mert nincs az óriási boltbér, szebb, elegánsabb kivitel és előzékeny kiszolgálás, mert az üzemet a tulajdonos személyesen vezeti.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Amilyen zajos, de amellett magas színvonalon álló volt a csütörtöki városi közgyűlés, olyan nyugodt, egyhangú tárgyalás volt tegnap a közgyűlés folytatása.

Az érdeklődés nagyon megcsappant. Ez főként annak tulajdonítható, mert ami nagyobb fontosságú tárgy szőnyegre került, nagyrészen olyan volt, hogy három közgyűlés elé kel azokat vinni a törvény intézkedése folytán, s mivel most úgy sem hozhattak volna érdemleges határozatot, a nagyobb viták is elmaradtak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A bizottsági tagok csekélyebb számmal voltak jelen.

Az első napi tárgyalás jegyzőkönyvének hitelesítése után áttértek a még hátralevő ügyek tárgyalására.

Az új Körözpárttal vasráccsal leendő elátására és a partfal disztítésére vonatkozólag a városi tanács, a közlekedési szakbizottság véleménye alapján, az egyszerűsített terv elfogadását ajánlja, amely mintegy 12000 koronába kerül.

Vita nélkül elfogadták a tanács javaslatát.

A vasöntőde kibővítése.

A Biharmegyei Takarékpénztár és társai a Tátray-féle vasöntődet részvénytársasági alapon gép- és vasuti kocsigyárrá akarja fejleszteni, miért is kérte a város, hogy a vasöntőde mellett levő 3000 négyszögöl területet ölenként 2 koronáért, esetleg ingyen adja át. A közlekedési szakbizottság a terület átadását javasolta, de úgy, hogy a területen át egy utat meghagyassék. részvénytársaság erre kijelentette, hogy kettévágva nem használhatja a területet s így nem létesíti a gyártelepet. — A városi tanács a terület átadását javasolja, ölenként 2 koronáért, az utat meghagyása nélkül.

A részvénytársaság kérte azt, hogy 8—8 naponként rendkívüli gyűlésen tárgyalják a kérdést, hogy még e hónapban érdemleges határozatot hozzon a törvényhatóság.

Dr. Altmann Jakab a tanács javaslatával

hogy teltségem sem bír bennünket egymástól megkülönböztetni, akkor igazán nagy a baj.

— Biztos vagy benne, — firtattam — hogy más férfi nem jár itt a szobában?

Ő nagyon megharagudott s olyanokat mondott nekem, amiket sohasem fogok elfelejteni. És ezalatt az... az izé, ott künn egyre lopta a szemetet. Nem mertem újra lemenni s megakadályozni benne, mert emlékemben volt még, mily gyorsan cserélt szerepet velem s aztán mégis csak jobb volt a szobában, mint az udvaron. Csak azt szeretném most már megállapítani: — Magam vagyok-e én vagy az az ember vagyok, akit a szénkészlet fölé láttam állni? — Az az ember a szén fölé én vagyok-e, vagy az az ember az, akit a szobában láttam később? És aztán: Ugyanazt az embert láttam a szobában, akit a szén mellett láttam, vagy pedig az az ember, aki az ablakból kihajolt én vagyok?

Elhallgatott s a keze reszketett. En eddig csendesem ültem az omnibuszban, de most jószágon megkérdeztem:

— Mit evett ön vacsorára?

— Egy kis tengeri rákot s egy-két almát — mondotta ő. — Ez nem okozhatta. Önnek nincs fogalma az egésznek valódiságáról.

Az omnibusz a bank előtt megállt.

— En itt kiszállok — mondtam minden további megjegyzés nélkül.

O felsőhajtott.

— En is, — mondtá — azaz — tette hozzá keserűen — ha én csakugyan én vagyok.

szemben indítványozta, hogy tekintettel a gyár nagyságára, a telket ingyen adja át a város.

Rimler Károly hivatkozik arra, hogy a különben is csekély összeget a részvénytársaság maga ajánlotta meg.

Dr. Altmann Jakab hivatkozik rá, hogy egészen idegen társaságnak, a gipszgyárnak ingyen adtak területet.

Moskovits Farkas ellenzi, hogy beveggyék a szerződésbe, miszerint köteles a villamos áramot a városi villanytelepről beszerezni. Ez megakasztaná a vállalat szabad mozgását.

Dr. Hoványi Gyula azon nézetben van, hogy ha valaki kér valamit, akkor kiköthetik, hogy a szükséges villamos áramot a városi villamos telepről legyen köteles igénybe venni.

A tárgyat kitűzik a jövő gyűlésre és pedig 8—8 napra összehívandó rendkívüli gyűlésekre.

A tanács javaslatára elhatározták az aradi uton egy anyagraktár és utkaparóház építését, 17,000 korona költséggel. Elfogadták a javaslatot.

Vitéz-utca szabályozási tervét azzal terjesztette elő a tanács, hogy a közgyűlés utasítást adjon a tanácsnak miszerint az ingatlan tulajdonosokkal kezdjen egyezkedést, s ha ez nem sikerül, az egyes építkezések rendjében eszközöljék a kisajátítást. A tanács javaslatát elfogadták.

Andrényi Gusztáv a Deák Ferenc-utcai házának újból építése és kibővítése céljából a kötetérből 366 négyszögöl terület átengedését kérte. A közlekedési szakbizottság a kért terület átengedését javasolja, négyszögöl méterenként 60 koronáért. A tanács a terület átengedését ellenzi, mert a közteret nem akarja szűkíteni. Az ügyet a tanács javaslat elutasításával kitűzik a következő rendkívüli közgyűlésekre.

Telek felosztások.

Az ingatlan értékesítő részvénytársaság a Rákóczi-úti Diósi-féle faterlep telkét parcellázni óhajtja s erre kéri a város engedélyét. A tanács ellenzi a parcellázás megengedését, mert zsák-utca keletkeznék.

Weisz Lajos a város érdekében nem utasítja el a kérelmet. Azért lesz zsák-utca, mert nyílt utcát a vasút miatt nem lehet nyitni.

Rimler Károly nem tartja megengedhetőnek, hogy a város főutcájánál olyan utca keletkezzék, amelyben a szekér nem tud megfordulni. A jövődre való tekintettel nem szabad ilyet csinálni. Más megoldás is lenne ott, a főmérnök ki is dolgozta azt, csak egy kis áldozatot kell hozni a tulajdonosoknak. Ha nem lenne semmi más mód a telek értékesítésére, akkor ő is a kérelem teljesítését javasolná.

Dr. Hoványi Gyula szintén ellenzi zsák-utca keletkezését; még ahol van ilyen, azt is ki kell nyitni, ha a város vagyoni viszonyai megengedni. A tanács javaslatát helyesli.

Weisz Lajos meggyőződött a polgármester felvilágosításából, hogy van mód rendes utca nyitására, ezért oda módosítja indítványát, hogy adják vissza az ügyet a tanácsnak. A tanács javaslatát fogadták el.

Az építési és telekadásvételi részvénytársaság a Kórház- és Kálvária utcák közötti telket parcellázni kívánja s a két utca között új utcát akar nyitni. A tanács azon feltétellel mellett javasolja az engedély megadását, hogy a Páris-patakon szükséges hidépítési, valamint az új utca feltöltési költségeit is a részvénytársaság viseli.

Elfogadták a tanács javaslatát.

Ingyen telek templom részére.

A nagyvárad református egyház a Kertész-utca szögletén, díjtalanul, megfelelő területet kér templomepítés céljaira. — Kitűzték a legközelebbi rendkívüli közgyűlésre.

A következő díjazásnak újabb 12 ére

leendő meghosszabbítását a város kéri a kereskedelmi minisztertől.

Az áruraktár ügye.

A nagyvárad áruraktár r. t. újabb 9 ezer méter terület átengedését kéri, a fennálló szerződés értelmében. A tanács a terület átengedését javasolja, de szigorú kikötéssel, hogy a terület csak az áruraktár céljaira használható. A tanács javaslatával szemben Komlóssy József tanácsnok külön véleményt adott be, amely szerint a részvénytársaság megszegté a szerződést s más célokra is használta a területet, tehát újabb területre joga nincs. A város indítsa meg az eljárást a szerződés felbontására.

Gábel Jakab szerint soha nem követett el Nagyvárad olyan baklövését, mint mikor ezt a területet átadta. Megakasztja a város fejlődését és nem is szolgálja a célt. Ezt a hibát valamiképp jóvá kellene tenni s most még tetézni akarják ezt a tévedést. A köz javára az áruraktár nem szolgál. Kijelenti, hogy a gazdasági tanácsos külön véleményét fogadja el s bírói uton állapítsák meg, hogy mennyiben történt szerződésszegés s a szerződést bontsák fel.

Dr. Váradi Ödön szerint a szerződés alapján a területhez joga van a társaságnak. Ha nagy pert nem akar a város, a területet át kell adni. A tanács javaslatát fogadja el.

Dr. Stokker József ismeri a szerződést. Ma is csak egy kis része szolgál áruraktár céljaira a területnek. Más célra pedig nem szabadna a helyet felhasználni. Köztudomás szerint a forgalom a kibővítést nem kívánja s ezért a különvéleményt fogadja el.

A tanács javaslatával szemben Komlóssy József tanácsnok különvéleményét fogadták el.

A nagyvárad tanítók háza építésének segélyezésére 30000 korona segélyt szavaztak meg.

Néhai Mezey Mihály könyvtárának megvételét a városi könyvtár részére, 2513 korona összeggel elhatározták.

A városi tanács előterjesztést tett, hogy a katonai előfogatokért lovanként és kilométerenként az eddigi 7 fillér díj helyett 20 fillért állapítsanak meg.

Weisz Lajos indítványozza, hogy a 20 fillér helyett 30 fillért állapítsanak meg.

Rimler Károly rámutat, hogy országos törvény van s a katonai kincstár csak 7 fillért köteles fizetni. A miniszter is megígérte, hogy módosítanak a törvényen. A fuvarosok szakszervezetével történt tárgyalások alapján állapították meg a 20 fillért, a városi pénztár terhére. Ajánlja a javaslatot elfogadásra.

A többség a tanács javaslatát elfogadja.

A még hátralevő apróbb ügyek letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

Mielőtt

az őszi és téli ruhaszükségleteiket beszereznék, ne mulasszák el

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég

előnyös árairol és eredeti angol szöveteinek kitűnő minőségéről és elegáns szabásáról meggyőződni.
Nagyvárad, Szt. János-utca.

SPITZER BÉLA
női és gyermek divat-háza
A legszebb
menyasszonyi kelengyék, far-
sangi toilettek készülnek
Spitzer
szalonjában
Rákóczi-ut 3. sz.

A vaskóhi fatolvajok.

A vaskóhi járás területén, a latin szertartású püspökség uradalmában az utóbbi időben annyira elhatalmasodtak a fatolvajok, hogy például csak egy községben is 2000 re rug az erdőkihágások száma. A fatolvajok ily nagy arányu elszaporodásának az az oka, hogy mikor a főszolgabíró erdőkihágásért a fatolvajt elítéli, a községi jegyzők sem a büntetéspénzt, sem pedig a kártérítési összeget nem hajtják be, hanem a megbüntetett egyéneket teljesen vagyontalanoknak tüntetik ki. Így a lakosság minden félelem nélkül tovább lopja a püspökség fáját s abban nem is annyira az ellopott fa értéke képezi a főbajt, hanem az a nagy kár, amit a tolvajok követnek el az erdőben, pusztítván a püspökség óriási költséggel eszközölt erdőösztését.

A püspökség ügyésze, dr. Krüger Aladár, a fentiek miatt panaszt tett az alispánhoz, ahol kimutatta, hogy a jegyzők által, vagyontalanoknak kitüntetett fatolvajok nagy része igenis ingó és ingatlan vagyonnal rendelkezik. A panasztévó kérte az alispánt, hogy a végrehajtások szigorú foganatosítására utasítsa a községi jegyzőket.

A panaszt az alispán a vaskóhi főszolgabírónak adta ki véleményes jelentéssel végett. A főszolgabíró a jelentést tegnap terjesztette be. Eszerint a lakosság 90 százaléka oly szegény, hogy tőlük nem lehet behajtani a legkisebb kártérítési összeget sem. A jelentés szerint különben a kártérítési összegek nagy része 20 filléres tételekből áll, s melyek ugyanakkor elő, hogy öreg asszonyok és gyermekek egy-két fát visznek ki az erdőből.

Régebben ez a galyazás meg volt engedve, azonban a lakosság ennek az ürügye alatt oly nagy károkat okozott, hogy az erdő forgott veszélyben. A püspökség erre eltöltötte a galyazást és 20—40—80 fillérért meglehetősen fennemmiséget ad a lakosságnak. A tolvajoknak azonban ez a méltányos ajánlat nem kellett és tovább is lopták a fát.

A püspökség tehát a méltányosság legmesszebb menő határáig ment el a lakossággal szemben, a lakosság azonban nem vette ezt igénybe.

Ily méltányos eljárás mellett igen különösnek tűnik fel a vaskóhi főszolgabíró ama véleményes jelentése, melyet az alispánhoz intézett és amelyben azt tartaná leghelyesebbnek, ha a püspökség a kisebb kártérítési összegektől elállana, illetve megegyezne a lakossággal. Így ismét a régi állapotok állanának elő, és ez az eljárás egyértelmű volna a szabad lopás megengedésével.

A főszolgabíró jelentése szerint különben

hanyagság nem terheli a jegyzőket, mert ők a kártérítést azért nem tudják behajtani, mert a lakosság oly siralmas helyzetben van, hogy a legkisebb összeget sem képesek behajtani tőlük.

Azt elhallgatja a főszolgabíró, hogy nem a 90 százalék szegény ember lop, hanem a 10 százalék vagyonos és éppen ezekre a vagyonos tolvajokra hivat fel a püspökség a figyelmet, kitérítve minden vagyonos fatolvajnál az ingatlana telekkönyvi számát is. Arról sem szól, miért tüntették ki a jegyzők ezeket az ingatlanl bíró tolvajokat vagyontalanoknak. Természetesen ezek után a jelentésnek az a része, hogy a kártételekre nézve előre egyezséget kössön az uradalom, komolyan szóba sem jöhet s az alispán bizonytal meg fogja találni az ügynek más, helyes megoldási módját.

UJDONSÁGOK.

A földbesülyesztett vásártér.

— Sztarill Ferenc terve. —

Részletesen foglalkoztunk Sztarill Ferenc építésznek zseniális tervéről, amely szerint a Szent László téren megtartaná a napi piac forgalmát s egyben eleget tenne annak az óhajnak is, hogy a tér parkiroztatnék s diszes külsőt nyerne.

A terv szerint a ma elárusító helyül szolgáló s az utak által körített négy terület helyén földbe sülyesztett vásárcsarnokot építene a város, felette pedig diszes üveg torony kupolák lennének a parkban elhelyezve, a világítás és szellőztetés céljából.

Kapcsolatosan megoldaná a terv a Szent László templom áthelyezésének kérdését, a mennyiben a templom mostani helyén csinos park lenne, a gör. kath. püspöki palota és a takarékpénztár elé pedig diszes gothstílusú templomot építenének.

A részletes terveket és költségvetést tegnap terjesztette be Sztarill Ferenc építész a városi tanácshoz.

A templom elhelyezésére nézve az eredeti tervtől eltérően két alternatív tervet is készített Sztarill Ferenc. Az egyik szerint a templomot nem közvetlenül a görög kath. püspöki lak elé építené, hanem a Szent László szobor körül levő nagy négyszög külső felébe, s a belső részen lenne a negyedik vásárcsarnok. Így szabadabb lenne a kilátás a püspöki palotából.

A másik alternatív terv szerint csak három vásárcsarnok épülne és pedig a Fekete Sas előtt, a holdas templom előtt és a Csarnok kávéház előtti négyszögben. A Szent László szobor körüli egész nagy négyszög parkiroztatnék s a közepében illeszkednék be az új templom. Ez a terv a legtetszetősebb.

A tervek a tanács, azután pedig a szakbizottságok elé kerülnek.

* **Személyi hír.** Dr. Hoványi Géza orsz. képviselő Budapestre utazott.

* **Kinevezés.** A király Patzkó Antal nagyváradi-vidéki kir. járásbírónak törvényszéki bírói minőségben, a nagyváradi törvényszékhez saját kérelmére való áthelyezését megengedte.

* **Telekkönyvi hatóságot Vaskóhnak.** Vaskóh község képviselőtestülete elhatározta, hogy tekintettel azokra a ferde állapotokra, melyek a telekkönyvi ügyek intézésénél fordulnak elő, a vaskóhi járásbíróval mellé külön telekkönyvi hatóság felállítását fogja kérni. Az új hivatallal való kibővítés 2000 koronába kerül.

* **Járványok a vármegyében.** A tenkei főszolgabíró tegnap jelentette az alispánnak, hogy Feketegyőrösön a vörös himlő járványszerűleg lépett fel. A csőffai járás főszolgabírója viszont a vörheny járvány föllépéséről tett jelentést.

* **Miksa császárra papja meghalt.** Valero katolikus plébános Berlinben mise közben az oltár előtt szívszélhűdéstől hirtelen meghalt. Ez az öreg plébános volt az, aki Miksa mexikói császárt a vesztőhelyre kísérte és meggyón-tatta.

* **Biharmegye bünkrónikája.** A csendőrküldeti parancsnokság tegnap terjesztette be a vármegyéhez a január hóban előfordult bűnesetek statisztikáját. E szerint a legtöbb volt a lopási esetek száma, mely 176 esetben fordult elő, második helyet a testisértés 65 esettel, a harmadik az apró kihágások 42 és a negyedik helyet a gyújtogatások 28 esettel foglalják el. A bűnesetekben a csendőrség a legtöbb esetben felderítette a tetteseket.

* **A miniszter fia két fizetést vett fel.** A képviselőház folyosóján ma délelőtt Székely Aladár képviselő egy ügyéről beszéltek, amelyet nyílt ülésen is szóvá fognak tenni. Székely megválasztatása előtt ügyész volt s mint ilyen felvette novemberi fizetését is. Novemberben azonban már képviselő lett s így innen is felvette napidíjait. Inkompatibilisnek tartották, hogy mint képviselő felvette ügyészi fizetését is, Székely előbb vissza akarta fizetni ügyészi fizetését, de az állampénztár nem fogadta el, mire ő az ügyészinél jóval nagyobb képviselői fizetését akarta visszafizetni, de azt mondták, ehhez nincs joga, mert már képviselő.

* **Sógorok szóváltása.** Kovács Imre gáborjani földmives szóváltásba keveredett sógorával, Mohácsi Istvánnal, minek az lett a vége, hogy Mohácsi István egy baltával fejbeverte sógorát. A megsérült embert be szállították sérülésével a Biharmegyei Közkórházba, ahol most ápolják. Sérülése súlyos, de nem életveszélyes.

* **A sikos ut áldozata.** Farkas Károly 20 éves nyűvesdi földmives, Kismarjáról egy tehenet vezetett Nagyváradra. Püspöki és Nagyvárad között a tehen valamitől megijedt s futni kezdett. Farkas Károly nem akarta a tehenet elengedni s eközben a tehen a sikos uton elbukott s Farkasra esett s annak kulcsontját eltörte. Súlyos sérülésével a Biharmegyei Közkórházban ápolják.

* **Elsült fegyver.** Demján György csanádi lakos, tegnap szánál kiment szánóföldjére, magával vive kécsővű megtöltött vadászfegyverét is. A fegyver utközben a szánban elsült s a lövedék Demján bal alsó karjába fúródott. A Biharmegyei Közkórházba szállították.

* **Skkasztó vasutas.** A temesvári rendőrség értesítése szerint Károlyi Gábor, magyar államvasuti felvigyázó, a kezelésére bízott személy-pénz árból 6—7 ezer koronát elcsikkasztott s aztán megszökött. Személy-leírása: 29 év, 170—75 cm. magas, sovány termet, hosszú, szűk arc, egészséges arcszín, fekete haj és szemöldök, fekete bajusz, borotvált szakál, fekete szem, beszél magyarul, németül és tótul.

* **Telefonnál.** X. ügyvéd: Halló? kérem a 693 at.

Központ: A Messenger Boy-t?

X. ügyvéd: Igen.

Messenger Boy: Halló itt a 693. Messenger-Boy gyorsküldőnc vállalat.

X. ügyvéd: Itt X. ügyvéd beszél; kérek gyorsan egy kerékpáros Boyt Rákóczi-ut 2 alatti irodámba küldeni, ahonnan hozza fel nekem — a törvényszéki palota első emelet 61. számú szobába az otthon felejtett 693 as számú akta csomót.

* **Lopás a szállodában.** Tegnap délután egyik helybeli szállodából telefonon jelentették a rendőrségnek, hogy egy vendégnek 100 koronáját ismeretlen tettes ellopta. A rendőrség a nyomozást folyamatba tette s a 100 koronást a takarítónő szobájában a szekrény tetejére téve, papírosba csomagolva megtalálta. A rendőrség Jambor Mihályné és Farkas Istvánné takarítónőket alkalmazott cselédek letartóztatva, s ellenük az eljárást folyamatba tette. A letartóztatottak mindegyike tagadja a lopást és szeretné a másikára kenni.

* **Színházban.** (Előadás előtt 3 perccel Zs. művész öltözőjében) Zs. művész: Nos rendben vagyok... mindjárt jön a jelenésem;... Jesszusom, hol az új brilliáns collierem, ... otthon felejtettem, — pedig avval akartam pukkasztani az Erzsit... még azt fogja hinni... (Ajtó nyílik) Messenger-Boy: Csókolom kezét, elhoztam az új brilliáns colliert... Zs. művész: Az angyalok hoztak fiam... Messenger-Boy: Nem kérem, kérekpáron jöttem.

* **Találtak egy pénztárcát, 2 női kézi táskát, 2 karperecet, egy esernyőt és egy zálogjegyet.** Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet, 7. számú szobájában.

* **Vadászok figyelmébe.** Tisztelettel értesitem a nagydémű közönséget, hogy Rákóczy-ut Moskovits palotában egy modern fegyverüzletet nyitottam, hol mindennemű fegyverek, revolverek és töltények kaphatók. Fegyvereket szakszerűen javítok. Ladányi József puskaműves és fegyverkereskedő. A vadászati évad vége felé közeledik. Felhívom a fegyvertartók figyelmét, hogy fegyvereiket javítás végett bizalommal hozzák műhelyembe. M. kir. löporárda. Telefon 269.

Korcsolya különlegességek

:: kizárólag ::

Tarsoly és Risztónál

Rákóczi-ut.

* **Villamos csillárt ne vásároljon, be rendezést ne készítsen, míg Stern-nel a Bémer-téren nem beszél,** felvilágosítok bárkit, ha nem s vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat nyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556.

Ifj. Kohn Sámuel-
főüzlet teljes elárúsítása

FLEGMAN

míg a készlet tart

naponta d. e. 9—1-ig. d. u. 2—7-ig.

* **Mikor pártoljuk a hazai ipart?** Ha a termék van olyan jó, mint a külföldi, ha beszerzése előnyös. Ime itt az alkalom magyar ember készítménye, magyar termék, mégis kiállja a versenyt bármely külföldivel. Ki ne hallotta volna híret a Siklinél beszerezhető Gyulatinnak, mely megóvja a fogat a romlás, porlás és lazulás-tól, letisztítja a fogról a feketeességet, barnaságot, a fogfájást rövid idő alatt megszünteti s mégis alig kerül napi használata személyenként 1 fillérbe. Kérjük minden gyógytár és droguériában, valamint fűszer és fodrász üzletben a Sikli Gyulatin. Ára üvegeként 1.50 és 3 korona. Főraktár Sikli Józsefnél Halász-utca 10. számú háznál, mely 1950 koronát jövedelmez és még beépíthető telekkel bír, szabad kézből eladó.

* **Révai Nagy Lexikon** 18 kötet á 16 korona, Franklin Kezi Lexikona 3 kötet 54 korona havi részletfizetésre is. Megrendelhető Benkő Ariur könyvkereskedésében. Modern Antiquarium Nagyvárad, Rákóczi-ut 10. Telefon 870.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Magdolna.

Vasárnap délután Aranyember. Este Hercegisasszony (Uj operett.)

Magdolna.

Magdolna szerzőjének neve nem volt eddig ismerős a színpadon. De első darabjával, a Magdolnával jogot szerzett arra Pelle János, hogy a színpad reményekkel tekintsen rája. Nem helyi szerző színvonaláról van szó, mikor Magdolnáról írunk. Nem is a kezdő tapogatózásáról. Olyan ember munkájával állunk szemben, akinek van mondanivalója és tudja is azt kellő formában előadni. Hogy a mit ad, az nem egészen tökéletes, hogy még fornia kell, az természetes. De az is bizonyos, hogy a mit első munkájával nyújt, az már a színpadi író készségének határozott jeleit mutatja és olyan ígéretet tesz, aminek beváltására meg van az ereje is.

Magdolna Sárossy Ferenc festőnek a festménye. Remek mű. Mégis eladja a festő egy bárónak 25.000 koronáért, hogy aztán a báró neve alatt állítsák ki. Hiába, hajítja rá a festőt a nyomor és — a szerelem. Egy nőnek akar virágot és gyűrűt venni, arra kell a pénz. A képnek óriási a sikere. Ekkor a festőben felébred a becsvágy. Meggyűlöli kedvesét, mert érte mondott le a dicsőségről; meggyűlöli a világot, csak egyet akar: ki akarja kiáltani, hogy a képet ő festette, az az ővé! A báróval összeshálokzik s ez figyelmezteti, vigyázzon, nem fogják neki elhinni, amit mond. Mégis megkísérli. Mikor éppen a főherceg megveszi a tárlaton a képet a bárótól, Sárossy közberont s magának követeli Magdolnát. Lenéz, örültnek mondják, nem hisz neki senki — s a függöny legördül.

A mese alkalmas arra, hogy egyes jelene-tekben bonyolódjék. Ezt meg is találjuk az első két felvonásban. Itt ott ezekben is sok a darab menetét lankasztó filozofálás, de általában e két felvonás jól van megírva. Már a harmadik felvonásra kár volt nagyobb gondot nem fordítani. Ez ahogy meg van írva, olyan odavetett ráadás benyomását teszi. A lényege egy pár szavas jelenet, a többi laza összefüggésben álló jövés-menés. Mintha a második felvonás néhány egészen sikerült jelenetében a darab ereje ki-merült volna.

Főereje a Magdolnának a főhős jellemé-nek, lelki küzdelmeinek igazán érdekes és jó rajza és néhány mellékalak igen találó ábrázolása. A dialogok elevenen perdülnek, néhol si-

került ötletek villannak át. Általában első színpadi alkotásával Pelle János teljesen meg lehet elégedve. Meg lehet elégedve annál inkább, mert a külső siker sem maradt el, a tapsok, kihívások minden felvonás végén ismétlődtek.

A sikerben nagy részük van a szereplők-nek is. Tóth Elek a festő szerepének minden árnyalatát kihasználta s jellemző erővel helyes alakítást nyújtott. Igen sikerült volt Sik Öreg züllött festője. Étsy Emilia, Szentgyörgyi Márta és Angyal Ilka a női szerepekben jeleskedtek. Turányi bárója szép, egyenletes alakítás. A ki-sebb szerepekben Kabos, Leövey, Gózon, Hu-nyady ügyeskedtek.

Magdolna. Ma, szombaton este másodszor adják elő a színházban dr. Pelle János nagy sikerrel bemutatott darabját a Magdolnát. A mai előadás, tekintettel a Gyermekebarát-estélyre, 7 órakor kezdődik.

A Hercegisasszony bemutatója. Vasárnap este lesz a Hercegisasszony prem-ierje. A színháznál lázas izgalommal készül-nek Lehar legújabb operettjének a stilszerű bemutatójára. A Hercegisasszony feltétlenül emelkedést jelent Lehar fejlődésében. Pompás zenekari hatások emelik Leharnek ezt a da-rabját az átlagos operettek fölé. A darabot Erdélyi Miklós bőkezűen állította ki. Pazar új díszletek készültek a darabhoz. A Herceg-kisasszony gobelin szobája maga látványosság számba megy.

TANÜGY.

Rajz- és kézügyességi kiállítás. A Gyermekebarát Társaság és a Biharmegyei Tanító egyesület által rendezendő rajz- és kézügyességi kiállítás rendező bizottsága f. hó 11-én, azaz szombaton délután 5 órakor az iparostanonciskola tanácstermében gyűlést tart. A gyűlés tárgya lesz a kiállítás idejének meg-változtatása és a gyűjtés szabályainak meg-beszélése. Az ügy iránt érdeklődőket szívesen látja a rendezőség.

EGYESÜLETEK.

A csillagvárosi iskola építése. A csillagvárosi községi iskola már régen nem felel meg a követelményeknek. Nemcsak azért, mert csak két osztályra van helyisége, hanem az épület sem felel meg a célnak. A mérnöki hivatal már elkészítette az iskola kibővítésé-nek és az igazgatói laképület emelésének terv-rajzát és költségvetését. E szerint az iskola megfelelő kibővítése 21034 korona, az igaz-gatói laképítése 12146 korona, a fűszin és rendezés 1475 koronába, tehát az egész épít-kezés 34656 koronába kerülne.

Uj egyesületek Nagyváradon. Gerő Armin főkapitány beterjesztette a városi ta-nácshoz az 1910. év második felében Nagy-váradon keletkezett egyesületek kimutatását. Eszerint a múlt év második felében a követ-kező egyesületek alakultak Nagyváradon: 1. Nagyvárad-i izraelita iskola egyesület; 2. Magyar-országi festőművészek szövetsége helyi cso-portja; 3. Magyarországi kéményseprő segédek országos szakegyesületének helyi csoportja; 4. Nagyvárad-i atletikai club.

MULATSÁG.

Farsangi naptár.

Február 11. Utazás a föld körül. A Gyermekbarát Egyesület bálja a Vigadóban.

Február 11. A nagyváradi velencei Kath. Kör táncmulatsága a Rölich-féle vendéglő helyiségében.

Február 11. A postások bálja a Kereskedelmi Csarnokban.

Február 15. A Kath. Kör társasvacsorája és háziestélye a Pannóniában.

Február 18. Jogászbál a Vigadóban.

Február 25. A Tiszti Kaszinó vivó estélye a Kereskedelmi Csarnokban.

A Kath. Kör társas vacsorája. Az idei farsang mulatságai közül családias jellegben és fesztelenségben messze ki fog emelkedni a nagyváradi Kath. Kör társasvacsorája, amely 15-én lesz megtartva a »Pannónia« éttermében. Vacsora után tánc lesz, mely el fog tartani reggelig. A Kör pénztárnokánál, Kelemen Kálmánál már eddig is igen nagy számú előjegyzés történt, amely már így is a legteljesebb siker árnyékát veti előre. Akik még résztvenni akarnak a társasvacsorán, szándékukat Kelemen Kálmán pénztárnok úrnál, vagy a Kör szolgátnál jelentsék be, hogy a rendezőség a szükséges adminisztratív teendőket idejében megtehesse. Hangsúlyozzuk, hogy a rendezőség céljait tüntette ki, hogy a mulatság minél fesztelenebb és családiasabb jellegű legyen.

A jogászbál. A nagyváradi jogásztársaság bálja, amely oly lényegesnek, oly pompásnak ígérkezik, hogy Nagyvárad báli krónikájában alig lehet majd párját találni, nem február 22-én, hanem február 18-án lesz. A jogásztársaság már most megkezdte a bál előkészítését. Nagyvárad társadalmi előkelőségei már szinte kivétel nélkül biztosították a megjelenésüket s már e dig többen elfogadták a bál védnökséget.

Igazságszolgáltatás.

A gáborjáni-ügy.

— Vattay József vádbeszéde. —

(Esküdtársai tárgyalás.) Nyolc nap óta tárgyalja már a nagyváradi törvényszék, mint esküdtbíró, a híres gáborjáni ügyet. A monstre-pör tárgyalása tegnap aztán nevezetesen fordulóponthoz ért: elhangzott a vádbeszéd Vattay József kir. ügyész gazdag, tartalmas és éles jogászai dialektikára valló beszéde, mely ebbe a bonyodalmas ügybe határozott és tiszta világot vetett.

A bíróság délelőtt az esküdtekhez intézendő kérdése megszövegezésével volt elfoglalva. Száron felül van a kérdések száma, ami már magában véve is ritka esemény, eléggé jelzi a bűnügy bonyodalmas és csak nagy fáradsággal áttekinthető voltát. Délután 4 óra a bíróság elkészült a nagy munkával és megkezdődött a vádbeszéd.

Vattay József kir. ügyész teljesen uralta az anyagot. Könnyen mozgott a bonyodalmas ügyben és a messze szerteágazó szálakat főnyes biztonsággal szötte egybe. Bonckése alá vette az egyes tanuvallomásokat és megállapította, hogy azokra a vád egész bátran támaszkodhatik. Igaz, hogy szűk szavak voltak az egyes vallomások, de nem is lehet csodálkozni azon, mert a gyilkosság

éjjel történt és így a sötétségtől, füsttől és nagy emberöregtől nem lehetett tisztán és világosan megfigyelni az eseményeket. Ami pedig a védelem mentőanuit illeti, azok szintén kevésbé ingatják meg a vád épületét. Fenntartja a vádat az összes vádlottakkal szemben és kéri azoknak megbüntetését.

A vádbeszéd teljes két órán át tartott. Hat órakor dr. Csalyok Béla elnök a tárgyalás folytatását mára halasztotta. Ma lesznek a vádbeszédek.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

TÁVIRATOK.

Vaszary Kolos 79 éves.

Budapest, febr. 10.

(Saját tud.) A budavári primási palotában nagy ünnepek lesznek ma. A hercegprimás ma üli meg ugyanis születésének 79-ik évfordulóját. A ünnepségre nagy előkészületeket tettek.

Apponyi Amerikában

London, febr. 10.

Apponyi Albert grófot ma délután fél óras kihallgatáson fogadta Taft elnök.

Az élesdi mandátum.

Budapest, febr. 10.

(Saj. tud.) Ma délből hirdette ki a Kuria határozatát Zathureczky István munkapárti képviselő élesdi mandátuma ellen benyújtott petíció dorgában. A Kuria az állítólagos megvesztegetés dorgában 6 esetre, valamint az etelés és itatás dorgában rendelt el bizonyítási eljárást. Végül az ellenkérvény legtöbb állításaira is elrendelte a Kuria a vizsgálatot, melylyel a nagyváradi kir. táblát bizta meg.

Nagy tűz Nagyszalontán.

Nagyszalonta, febr. 10.

(Saját tudósítónktól.) Tegnap délután hatalmas tűz pusztított Nagyszalontán. Lehmann Lajos vendéglős és mozgókép-színház vállalkozó villany telepének gőzgépéből szikra pattant ki, mely lángra

lobbantotta a gépházat. A tűz az egész gépházat elhamvasztotta. A tűzoltáshoz kivonult a tűzoltóság 4 szerkocsija a fecskendővel, azonban a gépeket egyáltalán nem lehetett használni. A gépeket ugyanis a tűzoltók a szabadban tartották és a nagy hideg teljesen hasznavehetetlenné tette azokat. A tűzoltóság így tehetetlenül állott a tűz mellett. A közönség Csanády Jenő löszolgabíróval élén vedrekben és kannákban hordták a vizet a tűzhöz. A tűzoltók ellen nagy az elégedetlenség Nagyszalontán. A vizsgálat úgy a tűz keletkezése okának megállapítása, mint a mulasztó tűzoltók megbüntetése iránt megindult.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Érdeklődő. Teljesen igaza van. A városi közgyűlések alkalmából a törvényhatósági tagokon kívül csak a hírlapíróknak van helyük. Hogy ennek dacára dr. M. M. jogtanár a csütörtöki közgyűlésen jelen volt a bizottsági teremben és a közgyűlés termében az csak hagyján, de az már legalább is izlés dolga, hogy ott korteskedett, kapacitált. Abban is teljesen igaza van, hogy az utóbbi időben a közgyűlések alatt a karzatot erősen gyermek, iskolai tanulók lepik el. Ez ellen a polgármester intézkedhetné.

REGÉNYCSARNOK.

NYOMOR.

Irta: Hjalmai Knuth.

Fordította: Vörös József.

22

A nap magasán járt az égen, midőn felébredtem, azt gondoltam, hogy nem sokára dél lesz. Felbuztam csizmáimat, becsomagoltam ágyterítőmet és vissza mentem a városba. Ugy fáztam, mint a kutya; a lábaim, mintha elhaltak volna s a szememből c-urogiak a könnyek.

Három óra volt. Ehségem egyre növekedett, elfáradtam és olykor-olykor szédülés fogott el. A gőzkonyha felé mentem, elolvastam a kiakasztott étlapot s fetűződen vonogattam a vállamat, mintha a pacal nem nekem való elede-e volna; innen a pályaudvarhoz mentem.

Hirtelen erős szédülés fogott el; tovább mentem s nem akartam ügyet vetni rá; de egyre erősebben szédültem, úgy, hogy egy lépcsőre kellett leülnöm. Egész valóm átváltozott, mintha eldőlt, elcsúszott volna bennem valami, vagy mintha agyam szövete szakadt volna ketté. Levegő után kapkodtam s csodálkozva ültem helyemen. Eszméletnél voltam, mert hisz éreztem a fülem sajgását s egyik arajáróban ismerőst vettem észre s köszöntem is neki.

Honnét hoztam e kinokat magammal? Talán a nedves földről szedtem fel őket, vagy talán az volt a bajom, hogy reggelire semmit sem ettem még? Altalában ostobaság volt így élni; Krisztus szent sebeire mondom: ostobaság! Nem tudtam megérteni, hogy miért mért rám a sors ennyi szenvedést s hirtelen eszembe jutott, hogy felcsapok gazembernek s az ágyterítőt a zálogházba viszem. Egy koronát kaphatnék érte, azon háromszor is jóllakhatnék s kibuzhatnám addig, amíg tisztességes keresetre t-szek szert, Pauli Jancsinak pedig majd haddom valamit. Már az utban voltam a zálogos felé, megálltam az ajtaja előtt, megcsóváltam a tejemet s ujra visszafordultam.

Minél távolabb jutottam, annál jobban örültem, hogy győztesen kerültem ki ebből a küzdelemből. Az a tudat, hogy tiszta és becsületes vagyok, boldogsággal töltött el.

báskyé voltam önmagamra, arra, hogy valószínűs jellem vagyok, fehér világító torony a zavaros, piszkos emberárban. Elad-jam a másét egyetlen ebédért, bemocskoljam a lelkemet, mihelyt az első kísértés kerül az utamba, a legelső fekete foltot mindjárt rá-öltsem a becsületesre, gazembernek nevezem önmagamot s lesűsem szememet önmagam előtt... Nem soha! Soha! Nem is akartam komolyan becsapni, tulajdonképen eszembe se jutott, laza, kergetődző gondolatokért nem felelős az ember, különösen, ha erős főfájása van s félholtra fáradva cipel egy ágyterítőt, mely nem is az övé.

Idővel bizonyosan talállok valami mentő eszközt; ott van például a grönlandi ker-eskedő. Talán a nyakára jártam neki, mióta beadtam az ajánlatomat? Talán reggel estig cseengtem az ajtaján, hogy végre elutasítson? Még be se mutatkozott nála s nem olyan nagy lehetetlenség, hogy ez egyszer kedvez a szerencse, hisz a szerencsének olyan kiszámíthatatlanok az utjai.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Pénzüntézetek közgyűlési naptára.

Február 12. A Leszámitoló és Jelzálogbank köz-gyűlése d. e. fél 11 órakor.

Munkásházak a Sírretnen. Nadányi

Gyula a báránai kerület országgyűlési képviselője tegnap kérvényt intézett Biharvármegye törvényhatóságához a munkásházak érdeké-ben. A képviselő Nagyrábé község részére 54 és Tépe község részére 18 munkásház felépí-tését kéri a vármegyétől. Biharvármegye ré-szére tudvalevőleg 500 munkásház felépítésé-hez járult hozzá az állam, ez ideig azonban még nem kezdték meg az építkezést, ezért kéri Nadányi a két község felvételét az 500 ház közé. A kérvényben elmondja Nadányi, hogy a két községben különösen nagy szük-ség van munkásokra, amit csak úgy lehet biz-tosítani, ha a munkásoknak állandó lakást emelnek. Jelenleg Nagyrábén és Tépen oly si-ralmas helyzetben vannak a munkások, hogy az ritkaság. A munkások zsúfolva, egészségtel-len lakásokban vannak, vagy felszereken kény-telek meghuzni magukat.

Pusztítják a szederfákat. A föld-mivelésügyi miniszter egyik kiküldöttje Bihar-ban járván arról győződött meg, hogy Berettyó-ujfalu Esztár, Pocsaj községek utvonala mel-lett a lakosság igen nagy pusztítást visz vég-hez az utakat szegélyező szederfákban. A mi-niszteri kiküldött e miatt panaszt tett az al-ispánnál, aki az ügyet megvizsgálás végett a berettyóujfalu főtisztviselőnek adta ki. A főtisztviselő tegnap tette meg jelentését, mely szerint a szederfákat nem rongálják azonban azok őrzése a hatósági közegeket utasította.

Budapesti főtisztviselői adókat.

Budapest, febr. 6.

Értéktőzse.

Magyar hitel	—	—	869.50
Osztrák hitel	—	—	677.—
4%-os koronajáradék	—	—	91.95
Államvasút	—	—	747.—
Jelzálogbank	—	—	508.—
Leszámitoló bank	—	—	606.30
Hazai Bank	—	—	315.50
Kereskedelmi részv.	—	—	770.25
Rimamurányi	—	—	675.—
Salgótarjáni	—	—	675.—
Közuti vasút	—	—	801.25
Városi villamos	—	—	406.—
Adria	—	—	506.—

Irányszat: Szilárd.

A gabonatőzse.

50 kilogrammonként.

Buza áprilisra	—	—	11.28
Buza májusra	—	—	11.14
Buza októberre	—	—	10.93
Rozs októberre	—	—	8.15

Irányszat: Szilárd

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCSKICS GYULA

Dajkovits E.

fénnyirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

A keresk. és iparkamarai székházban

egy souterraine helyiség

a folyó 1911. évi

május hó elsejétől kiadó.

Biharmegyei Gazdák Áru- és Hitelintézet
részvénytársaság

GABONA-OSZTÁLYA

Nagypiac-tér. Andrénny-ház. Telefon 836.

Raktáron tart és előnyös árban
elad megbízható, csiraképes repa-magot, államilag ólomzárolt ló-
here és lucernamagvakat, egy-szintén elsőrendű pörkölt sza-lonnát, valamint tavasz-buzát.

690—911. sz.

Hirdetmény.

Nagyvárad város közigazgatási bizott-sága Jakobovits Adolf elleni kisajátítási ügyben folyó év február hó 18-ik napján d. e. 9 órájára helyszíni bejárást tűzött ki s az összejövetel helyéül a városháza bizottsági termét jelölte ki.

Erről a körülményről mindazokat, a kik magukat a jelzett kisajátítási ügyben érdekeltnek tartják, azzal értesitem, hogy a kitűzött bejáráson megjelenhetnek és észrevételeiket ott szóval megtehetik vagy a bejáráshoz napjaink irában beadhatalják.

Nagyvárad, 1911. február hó 1.

Rimler Károly,

polgármester.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara.

453—1911. szám.

Hivatalos hirdetmény.

Az alulírt kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelmi m. kir. miniszter ur 4271/Vl. C. 1911 száma leiratával a Goldberger Erzsébet bécsi lakos által létesített 7, egyenkint 300—300 koronás és egy 250 koronás segélydíjra, a következő módokatok mellett pályázatot hirdet.

1. Ezen segélydíjakat szakmájukban ki-vált, józan életű, de fiatalon elhunyt, képesít-séhez kötött ipart üzőt, magyar honos meste-rek szegény sorsu özvegyei, vagy szegény sorsu, de a 18 évet még be nem töltött (fiu, esetleg leány) árváinak fogja a miniszter ur odaitélni.

2. Pályázhatnak a segélydíjra, az előbbeni pontban említett özvegyek és árvák, az utó-biak anyjuk vagy gyámjuk után.

Özvegyek, kik férjüket ipart választották életpályá-nak, s mint segéd vagy tanonc minőségben al-kalmazva vannak, avagy ugyanazon szakmába vágó ipari szakiskolába (felső ipariskolába) jár-nak, az odaitélésnél előnyben részesülnek.

Árváknál, ha további kiképzésük érdeké-ben több évi támogatásra volna szüksége, az előhaladás igazolásának kikötése mellett, több éven át is engedélyezheti a miniszter ur. Egy és ugyanazon családban özvegy és árva, illetve árvák ugyanazon alapítvány kamataiból segélyt csakis rendkívüli, kivételes esetben kaphatnak.

3. A pályázati folyamodványban részlete-zendők: cél, amelyre a folyamodó a segélyt igényli, s a körülmények, melyek őt a segély kérésre utalják.

A folyamodványhoz okvetlenül csatolandók a következő mellékletek:

A) Özvegyeknél:

a) Házassági levél, b) a férj honosságát és elhalálozását igazoló okmányok, c) a férj ipar-igazolványa, esetleg annak másolata, d) a férj szakképzettségét igazoló okmányok (iskolai bizonyítvány, kiállítás oklevél, bizonyítvány rendeltől), e) a férj és özvegy erkölcsi bizo-nyítványa, f) szegénységi bizonyítvány.

B) Árváknál:

a) Az atya magyar honosságát, mikor és hol történt elhalálozását igazoló okmányok (lásd fent az a) és b) pont alatt, b) az atya iparigazolványa, vagy annak másolata (lásd fent c) alatt, c) az atya szakképzettségét igazoló okmányok (lásd fent d) alatt), d) az atya erkölcsi bizonyítványa, e) az árva születési bizo-nyítványa, f) az árva legutolsó iskolai bizo-nyítványa, g) ha az árva iparossegéd, vagy tanonc, vagy ipari szakiskolai tanuló, a tanító mesternek, mesternőnek, ipariskolai igazgató-nak bizonyítványa arról, hogy az illető nála alkalmazásban van. (Hányadik évfolyamra jár milyen erkölcsi magaviseletet és előmenetelt tanusít, h) szegénységi bizonyítvány.

Szegénységi bizonyítvány csatolása esetén a kérvény és mellékletei bélyegmentesek. Ezen bizonyítvány csatolása a folyamodvány külze-tén feltűnően jelzendő.

4. A segélydíj kiutalásánál a miniszter ur fenntartja magának, hogy oly módokatok ál-lapíthasson meg, melyek a segélyllyel elérni ki-vánt célt biztosítani a viszonyok szerint legin-kább megfelelőeknek látszanak.

A 3. és 4. pontban foglaltak szerint szer-kesztett kérvény felszerelt és a kereskedelem-ügyi m. kir. miniszter urhoz címzett folyamod-ványok legkésőbb a folyó évi 1911 április hó 15 ig az alulírt kamarához nyújtandók be.

Elkésetten beadott kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Nagyvárad, 1911. febr. hó 3.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Huzella Gyula, dr **Sarkadi Lajos,**
kir. keresk. tan. elnök. titkár.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kelle-
— mesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Kitűnő magyar konyha. A legjobb
fajborok. Abonánsok polgári árban
megegyezés szerint szolgáltatnak ki.
— Minden este fényes műsora —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.
Szállodámban szobák 1 korona
— 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel
Kecskeméthy István vendéglős, a
szálloda, vendéglő és kávéház bérlejtője.

Vegyél!

Vegyen!

Vegyünk!

10. 13. és 17.

Koronáért

Moskovits Antoniai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és

„ Bémer-tér, Fő-utca sarok. „

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Heiczler Ferenc

papi- katonai és polgári szabó
Nagyvárad, Körös-utca 22. sz.

Készít a legjobb minőségű szövetek-
ből reverendát és cimadát. : :

Egyenruhákat bármilyenű fegyver-
nemhez, átalakításokat méret szerint.

Polgári ruhákat legolcsóbb
árban valódi angol szöve-
tekből készítek.

Levelezőlapra meghívásra helyben és
vidéken mértékvétel végett megjelenek.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Heiczler Ferenc.

Bumbera István

== papi- és polgári szabó ==
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
lítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Nagyvárad Bank és Kereskedelmi

Részvénytársaság

Szent László-tér, Zöldfa-utca sarok,

Moskovits-palota 1. em. Telefon 926.

Elfogad betéteket könyvecskékre leg-
magasabb kamattal mellet (tőkekamat-
adót a társaság fizeti)

Leszámitol váltókat, utalványokat és
kisorsolt értékeket legelőnyösebben.

Hitelt nyújt folyószámlára értékpapir
s egyéb fedezet mellett.

Folyósít s kieszközöl törlesztéses jel-
zálog kölcsönöket 15—50 évi időtartamra
lebonyolít parcellázásokat. Foglalkozik
ezenkívül minden itt fel nem sorolt taka-
rékpénztári és banküzlettel.

Financiroz különösen ipar és kereskedelmi
vállalatokat s ezekhez társul szegődik;
ugy saját számlára valamint bizományi
uton, vesz és elad különféle árut s el-
fogad mindennemű megbízást kereske-
delmi és ipari ügyletekre.

Nagyvárad város**VILLAMOS MŰVE**

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindezenmű izzólámpa különlegességeket, fény-
képes lámpák ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

villamos világítás

Telefon szám 514.

81

Egész éjjel ügyeletet szolgálat.

Uj sütőde.

Hol kapható a legjobb kenyér, a legfinomabb
péksütemény és kalács Nagyváradon?

Deutsch Benjámín

teljesen új, modern berendezésű,

— kitűnő hírnevű sütődjében. —

Deutsch Benjámín az eddig bérelt Rákóczi-
— utcai Müller féle sütődjét beszüntetve. —

Szacsavay-u. 41. (Telefon 39.)

a katt saját házában nyitotta meg nagyszabásu
az egészségügyi követelményeknek megfelelő
sütődjét, a hol naponta háromszor kaphatók
friss sütemények, fehér kenyér és ünnepi al-
kalmakra kalácsok. Kenyértűstést elvállal és
— pontosan eszközöl. —

Flókuszetek: Rákóczi-ut Középső-ház
(Telefon 684.) — Szt. János-utca 4. — Szt
László-tér, Rimanóczy-ház.

Értesítés.

Tisztelettel értesitem a n. é.

— közönséget, hogy —

Kert-utca 2. szám.

építési irodát

nyitottam.

Elvállalok tervezéseket és bár-

milyen e szakmába vágó

:: munkákat. ::

Tisztelettel

Béres Ferenc

építőmester.